

УДК 681.518.54

Мачульська Н.В. студентка спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Науковий керівник: Чернобасв В.В., доцент кафедри Прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

РОЗРОБКА ЗАХОДІВ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

У результаті повномасштабного воєнного вторгнення економіка України зазнала найбільшого обвалу за весь час існування незалежної держави – показник ВВП наблизився до рівня 2000-х років, що повернуло країну майже до початкового етапу розвитку. [1]

Український бізнес стикнувся із багатьма ризиками, що тільки послаблювало економіку. Ринок був настільки нестійким, що підприємства вимушено заморожували чи зовсім припиняли свою діяльність, або ж були змушені здійснити релокацію свого бізнесу до іншого регіону України чи за кордон.

У результаті невизначеності та непередбачуваності українського ринку багато галузей стали збитковими: починаючи із туризму, і завершуючи будівництвом.

Через відсутність можливості стратегічного планування та тотального переходу на планування тактичне, реалізація коштовних та затратних по часу виконання проєктів у різних сферах бізнесу стала надто ризиковою, і у будівництві зокрема: через темпи інфляції та недостатню кількість більш доступних матеріалів складно прорахувати загальну вартість замовлення та подальшої його реалізації.

Таким чином, актуальним питанням для представників українського бізнесу стало зниження ризиків від ведення підприємницької діяльності і процес диверсифікації виробництва.

Диверсифікація – це володіння різноманітними фінансовими активами з метою мінімізації загального рівня ризику підприємницької діяльності. [2] Географічні та виробничі диверсифікаційні процеси, викликані станом воєнної невизначеності на ринку, допомогли українському бізнесу мінімізувати наступні ризики: ризик знищення та/або пошкодження виробничих активів у результаті ракетних обстрілів; небезпечність роботи для працівників; ризик падіння прибутку та подальшого банкрутства підприємства; ризик неплатоспроможності певного сегменту споживачів, тощо.

Натомість диверсифікація надає наступні можливості для бізнесу: розширення асортименту вироблюваних товарів, робіт та послуг; відкриття нового сегменту споживачів; вихід на нові внутрішні (регіональні) чи іноземні ринки; підвищення прибутку; створення «резервної» гілки діяльності, яка допоможе оптимізувати витрати та забезпечить підприємству можливість маневрування на ринку; розширення діяльності; створення більш безпечних умов праці для робітників.

Серед факторів необхідності застосування методу диверсифікації виділяють наступні три групи: техніко-технологічні (збереження та розширення виробничого потенціалу підприємства), економічні та фінансові (пошук сфер розвитку діяльності та підвищення економічної ефективності) та соціальні (збереження персоналу, збільшення кількості робочих місць).[2]

Розглядаючи доцільність процесів диверсифікації на прикладі ПГЦ «Азимут», було виявлено, що, в результаті впливу ризикового середовища ринку, дане підприємство зіштовхнулося з усіма трьома групами, а показники прибутковості щомісяця знижуються.

Серед напрямів диверсифікації було обрано саме виробничу: окрім геодезичної діяльності підприємство планує розширити споживацький сегмент та надавати послуги у сфері ремонту квартир та домівок на вторинному і первинному ринках. Оскільки будівельна промисловість наразі знаходиться у стані занепаду та вести таку діяльність надто небезпечно як з економічної точки зору, так і з огляду на питання безпеки працівників.

Аналізуючи ринок та спираючись на ринкові показники вартості даного виду робіт[3], було виконано наступні граничні розрахунки:

Ремонт у новобудові з середньою площею 48м^2 із найдорожчими матеріалами: $251\text{м}^2 * 8500\text{грн}/\text{м}^2 = 2133500$ грн.

Ремонт у квартирі вторинного ринку з середньою площею 48м^2 із найдешевшими матеріалами: $251\text{м}^2 * 1500\text{грн}/\text{м}^2 = 376500$ грн.

Таким чином, у результаті порівняння даних показників із фактичними показниками прибутку ПГЦ «Азимут», було зроблено наступні висновки:

1. Оскільки середній фактичний прибуток підприємства за 2023 рік становить 17200грн (дані дещо змінено у зв'язку з комерційною таємницею), а плановий місячний прибуток від диверсифікаційної діяльності із найдешевшими матеріалами у будівлі вторинного ринку дорівнює 75300грн, диверсифікація підприємства є доцільною з точки зору підвищення економічної ефективності діяльності підприємства;

2. Диверсифікація діяльності ПГЦ «Азимут» мінімізує наступні ризики: ризик банкрутства підприємства, знизить небезпеку для працівників, розширить споживацький ринок, врівноважить витрати між сферами діяльності, допоможе перерозподілу коштів для самофінансування та призведе до росту показників економічної ефективності щонайменше у 338%;

3. Майже всі підприємства українського ринку потерпають від збитків під впливом його нестабільності у воєнний час. Саме диверсифікація є варіантом врівноваження становища бізнесу, зниження ризиків та подальшого розширення і навіть інтернаціоналізації бізнесу, і це робить її найбільш ефективним економічним інструментарієм сьогодення.

Перелік посилань

1. Погарська Ольга. Економіка України в умовах війни. Звіт. Національний банк України. Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Poharska_pr_01-02.06.2023.pdf?v=4
2. О. М. Згурська. (2018). Диверсифікація як метод підвищення економічної ефективності підприємства. *Економічна наука. Інвестиції: Практика та досвід* №13. С. 16-21.
3. Скільки коштує ремонт квартири. Стаття. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://remmo.lviv.ua/skilky-koshtuye-remont-kvartyry/>